

Vlaanderen
is omgeving

***Het Europese
wetgevingstraject inzake
milieu en de rol van
regionale actoren***

**studievoormiddag "Milieu zonder grenzen:
een hoofdrol voor Europa"**

FELNET

25 oktober 2018

**DEPARTEMENT
OMGEVING**

Leiegardens 2014. Your Estate Solution

Deel 1

Totstandkoming van EU Omgevingsbeleid

Nationaal Kader

- ▶ **Grondwettelijke bevoegdheidsverdeling**
→ In foro interno - in foro externo
- ▶ **Overlegcomité Interministeriële conferentie (ICL):
implementatie**
- ▶ **Samenwerkingsakkoord 'Europese Unie' '94 :**
DGE - FOD BuZa, PV
- ▶ **Samenwerkingsakkoord 'CCIM' '95 ENOVER PW IMo**
"Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid"
thematische werkgroepen
Technische voorbereiding van Belgische positie in EU-
dossiers, coördinatie door federaal Leefmilieu
Rotatie van gewestministers (Belgische zetel of assesor)
toerbeurt in ICBB

Vlaamse structuren

Afdeling Europa en Milieu - LNE '95 AIM-AIB-SID/TI

Milieu- en Energie attaché (inclusief ruimtelijk beleid en DWZ)
op Permanente Vertegenwoordiging (PV -AAVREU) 2000

Vlaams Overleg Internationaal Milieubeleid (VOIO)
DOMG (SID-IB), VMM, OVAM, VLM, ANB, VEA, INBO

DOMG Energiecoördinatie

Vlaams Interdepartementaal Overleg - Strategisch Overleg
Internationale Aangelegenheden(SOIA) DIV-BuZa

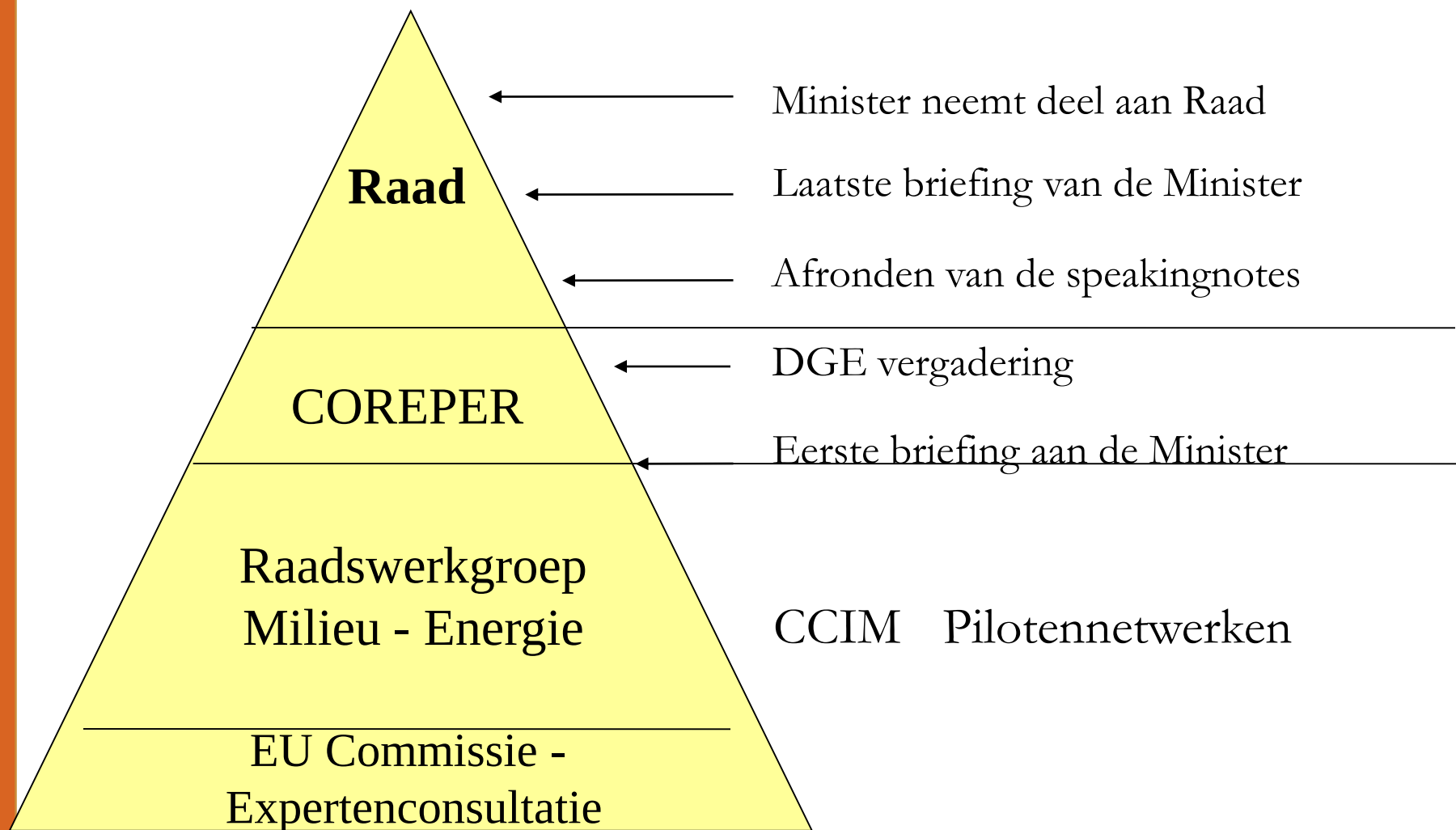
SOIA dossierteams

Bilateraal overleg (EWI, MOW, Landbouw-Visserij...)

Vademecum CCIM

- Belgisch EU-voorzitterschap 2001:
Van thematische werking via CCIM-werkgroepen
naar snelle dossieropvolging via pilootnetwerken
- Goedkeuring door ICL in 2003
- Spelregels voor Belgische coördinatie van Europese
milieudossiers
- Tijdige identificatie van relevante dossiers
en bijhorende taakverdeling
- CCIM-instrumenten: dossierlijsten, piloot, experts

Vorbereiding Raad

Institutionele Driehoek

**RAAD
(Lidstaten)**

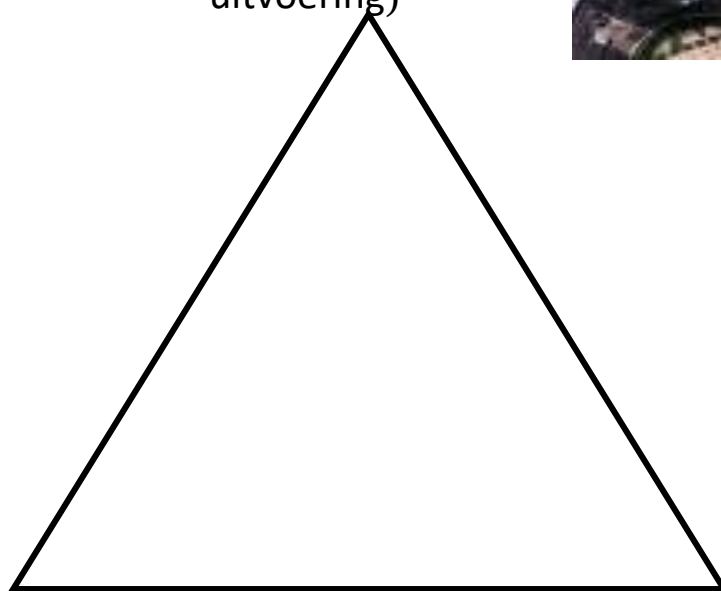
(besluitvorming ,
implementatie en
uitvoering)

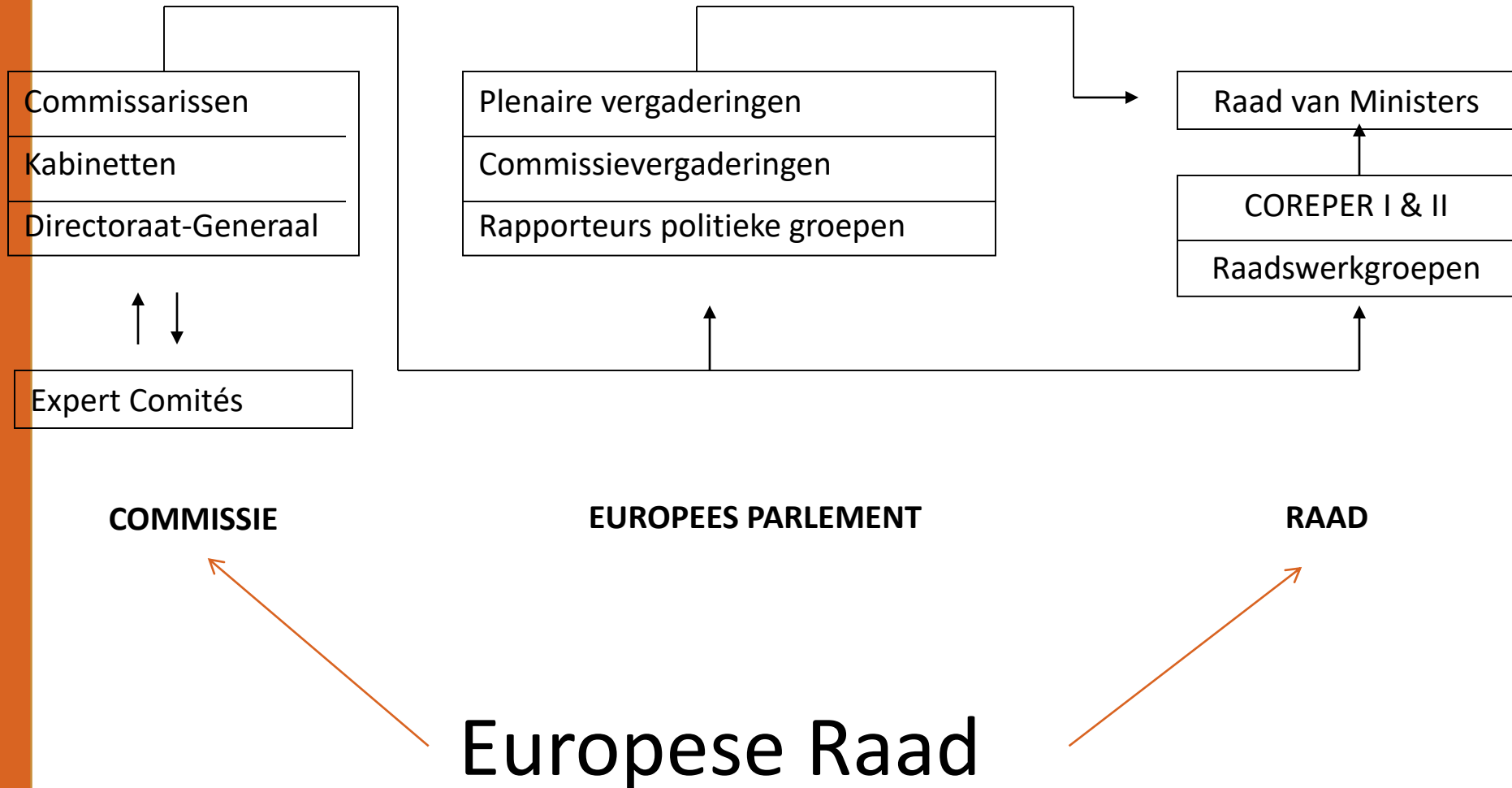
Europese Commissie
(initiatief en uitvoering)

Europees Parlement
(medebeslisser, controle &
advies)

Hoe komt EU beleid tot stand?

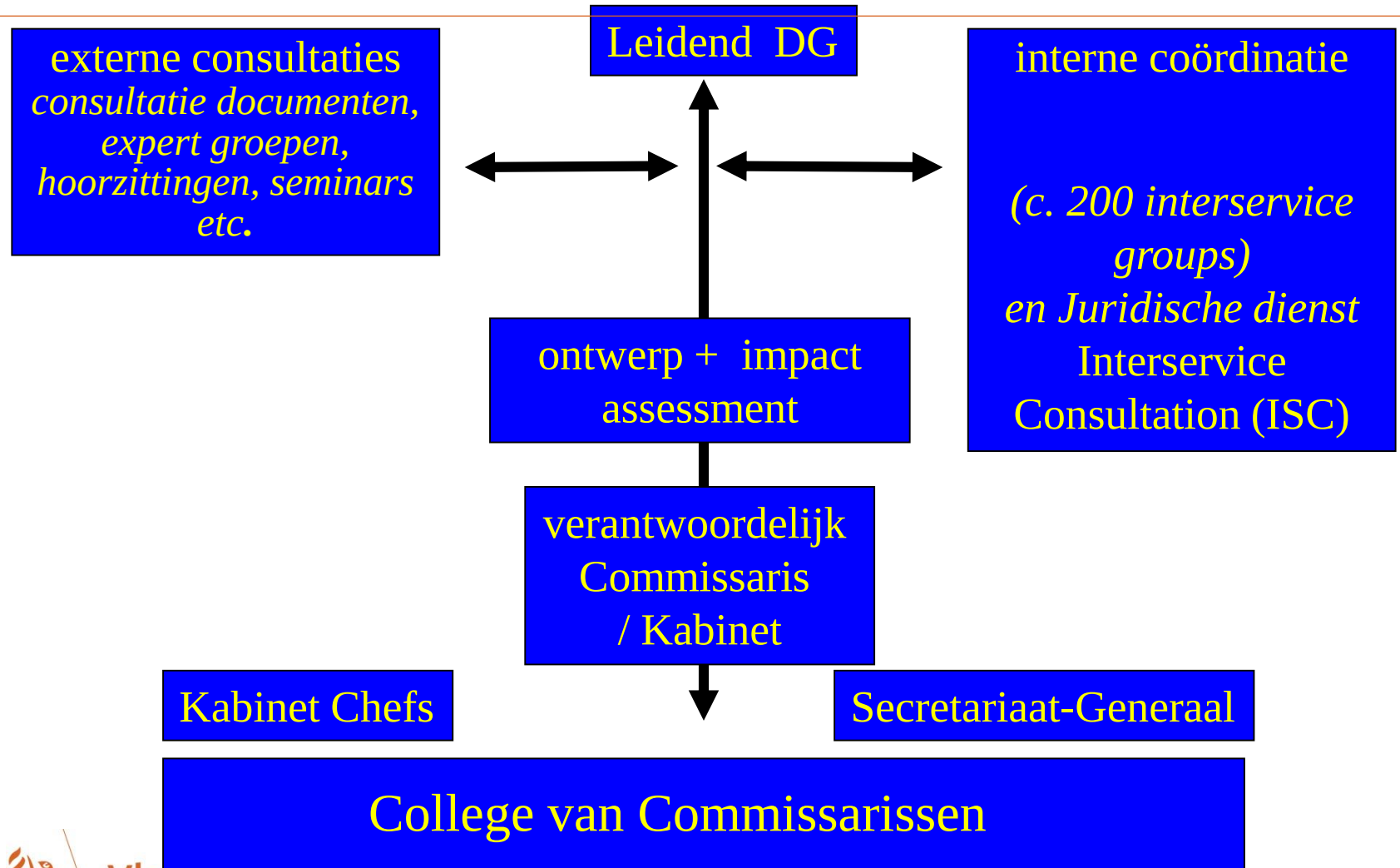
Output van de Commissie

- ▶ Groenboek
- ▶ Witboek
- ▶ Mededeling (communication)
- ▶ Ontwerp Verordening (regulation)
- ▶ Ontwerp Richtlijn (directive)
- ▶ Aanbeveling
- ▶ Aanbestedingen (call for proposals)
- ▶ Subsidies
- ▶ Meer? ?

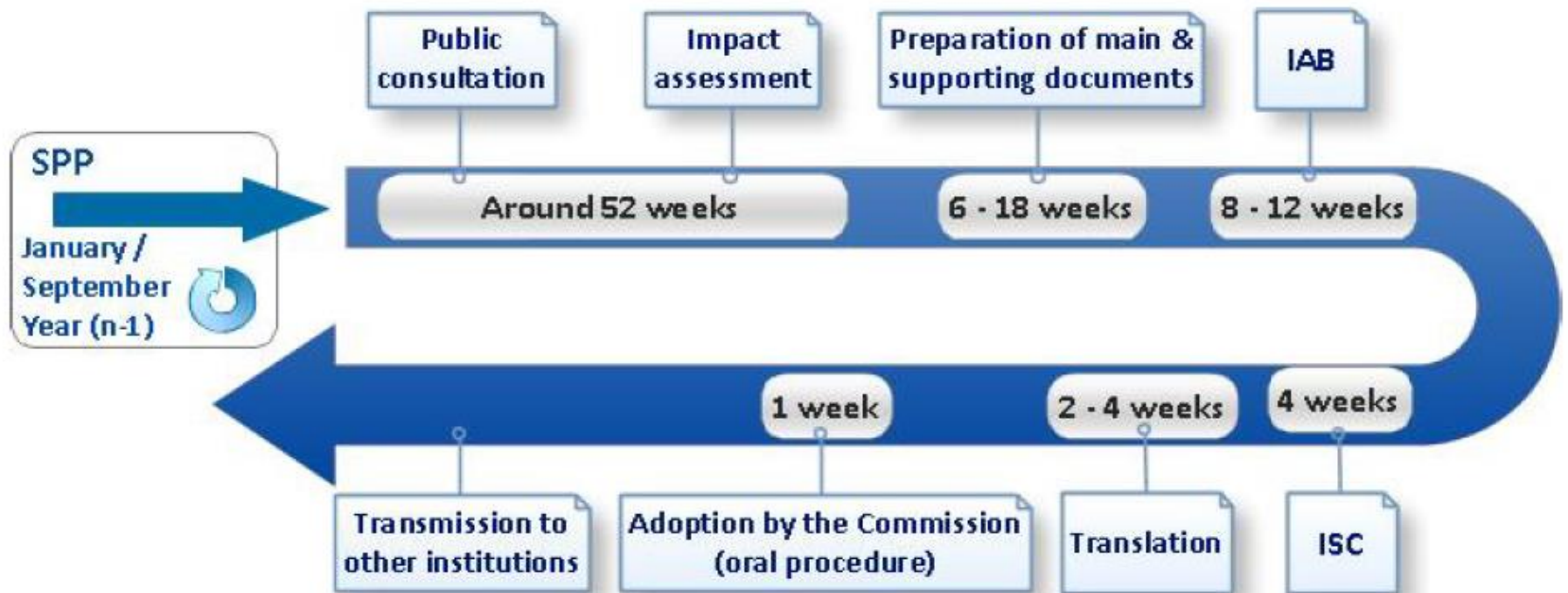
Beïnvloeding COM-voorstellen

Hoe werkt de Commissie?

Tijdslijn voor Impact Assessments

En dan: de Comitologie!

Comitologie begrijpen

- ▶ **Formeel alleen voor Uitvoeringshandelingen (comitologie Verordening 182/2011/EU)**

Voor Lissabon: 4 comitéprocedures

- × Regelgevende procedure met toetsing
- × Regelgevend
- × Beheer
- × Advies

Na Lissabon:

- ▶ **Gedelegeerde handeling (art. 290 VWEU): tussen wetgeving en uitvoering in**
- ▶ **Uitvoeringshandeling (art. 291 VWEU): pure uitvoering**

CCIM lijsten

- ▶ expertgroepen van Europese Commissie
- ▶ comitologie-comités
- ▶ dossiers in EU Raadswerkgroep **“SPOC-lijst” ENOVER EU**
 - early warning
 - integratiedossiers
- dossiers in omzettings- en uitvoeringsfase
- inbreukdossiers

CCIM-piloot

- ▶ één per dossier, aangeduid door CCIM
- ▶ van wieg (EU-expert meetings) tot publicatie
- ▶ verzekert info-doorstroming ism. PV
- ▶ consulteert nationaal experten-netwerk (email)
- ▶ uitwerking van actuele Belgische positie; dossierfiche
- ▶ assisteert PV op Raadswerkgroepen, DGE, MilieuRaad

Experten

- Belgische ambtenaren (ook buiten milieudepartement) en kabinetsmedewerkers
- ontvangen alle relevante informatie van EU en naar EU
- *kunnen* deelnemen aan uitwerking van de Belgische positie
- Gemandateerd

Vlaamse Trekker – **SPOC**

Intern Vlaamse coördinatie, briefing kabinet, dossierfiche

Integratiedossiers

Aanvulling Vademecum

- ▶ *“Het CCIM analyseert op geregelde tijdstippen ook de agenda van de andere Raadsformaties om milieu-relevante dossiers te detecteren.*
- ▶ *Voor deze “integratiedossiers” wordt na grondige overweging op basis van een evaluatienota, uitdrukkelijk beslist om eventueel een eigen CCIM-piloot aan te stellen en om een CCIM- dossiernetwerk samen te stellen.*
- ▶ *Het CCIM respecteert de structuren en afspraken van de andere betrokken filiere voor de Belgische coördinatie van de Belgische positie in een andere Raadsformatie.*

Integratiedossiers

Aanvulling Vademecum

De CCIM-piloot van integratiedossiers volgt, mutatis mutandis, de principes uit dit Vademecum en zal, eventueel met hulp van het CCIM secretariaat;

- *uitzoeken wie er vanuit de andere filiere, verantwoordelijk is voor de Belgische coördinatie en welke procedure afspraken en geldig zijn*
- *verzoeken om zichzelf en het CCIM netwerk toe te voegen aan de uitgebreidere Belgische Coördinatiestructuur*
- *de informatiedoorstroming naar en van het CCIM- netwerk verzekeren*
- *indien nuttig, een aparte CCIM positie uitwerken en overmaken aan de Belgische coördinatie*
- *het CCIM-netwerk vertegenwoordigen op Belgische coordinatievergaderingen over dit dossier*
- *indien nodig deelnemen aan externe vergaderingen (als waarnemer) zoals EU-Raadswerkgroepen”*

Stakeholders

- **CCIM SHD VLEVA - Mina-Raad**
 - 2 x jaar
 - agenda nieuw voorzitterschap
 - hoofdlijnen van prioritaire dossiers
- **Individuele dossiers**
 - CCIM stuurgroepen/pilootnetwerken**
 - mogelijk aanvullend Vlaams overleg met betrokken doelgroepen

Parlement

- contact tussen milieu-attaché / Trekker en Vlaamse leden EP
- afspraken tussen leden Vlaams Parlement en EP
- periodiek overzicht: SOIA maandelijkse mededeling VR (MaMe) EU reflex - dossierfiches
- Commissie Leefmilieu :
 - zesmaandelijkse toelichting van prioritaire dossiers
 - debriefing voorbij milieuRaden
 - bespreking individuele dossiers, Subsidiariteitstoets

EU Dossiers

Zeer divers:

- stand van procedure:
van opstartfase tot eindonderhandeling
- Inhoud
van technisch/specifiek tot brede socio-economische impact
- Legislatief- Mededeling
- Politiek belang
- Uitgebreidheid Belgisch netwerk
- Sectoraal tot interdepartementaal

Deel 2

Uitvoering van EU Omgevingsbeleid

BETERE IMPLEMENTATIE

- **Centrale actie in kader van 7^e Mileuactieprogramma**
- **Betere resultaten van regelgeving door betere implementatie (effecten)**
- **Harde actie:**
 - Primaire taak lidstaten
 - Handhavingsverplichtingen in EU-regelgeving
 - Toegang tot rechter
 - Inbreuksprocedures tegen Lidstaten
- **Facilitering door Commissie:**
 - Experten meetings / Implementatieplanen (eerste omzetting)
 - IMPEL (netwerk nationale inspecteurs)
 - Vorming rechters
 - Environmental Implementation Review (evaluatietool)
 - Environmental Compliance Assurance Action Plan (acties handhaving)

BETERE IMPLEMENTATIE

- 7e MAP (**Milieuactieprogramma 2014-2020**) werd in 2013 aangenomen via bindende beslissing van Raad en Parlement en is gericht aan EU-instellingen en Lidstaten

- THEMATISCHE PRIORITEITEN:

- het beschermen, behouden en verbeteren van het **natuurlijk kapitaal**
- het omvormen van de Unie tot een hulpbronnefficiënte, groene en concurrerende koolstofarme **economie**
- het beschermen van de burgers van de Unie tegen milieu-gerelateerde druk en risico's voor de **volksgezondheid en verbetering levenskwaliteit**

- ONDERSTEUNENDE ACTIES:

- het maximaliseren van de voordelen van milieuwetgeving van de Unie **door de tenuitvoerlegging te verbeteren**
- het verbeteren van de kennismatige en **wetenschappelijke onderbouwing** voor het milieubeleid van de Unie
- het waarborgen van **investeringen** ten behoeve van milieu- en klimaatbeleid en het verantwoorden van de milieukosten van maatschappelijke activiteiten
- het verbeteren van de integratie van milieuoverwegingen in **andere beleidsgebieden** en bij nieuw beleid zorgen voor beleidssamenhang

- PRIORITAIRE HORIZONTALE ACTIES:

- 1) het verbeteren van de **duurzaamheid van steden** in de Unie
- 2) het helpen van de Unie bij het effectiever aanpakken van **internationale milieu- en klimaatproblemen**.

BETERE IMPLEMENTATIE

➤ EFFECTEN

- **Vermeden kosten** voor menselijke gezondheid en milieuaantasting (geraamd op 50 miljard euro per jaar)
- **Investerings en jobs** (400.000 jobs in afvalsector tegen 2020 en 2,8 miljard opbrengsten bij volledige uitvoering van waterdoelstellingen)
- Gelijk speelveld
- Publieke credibiliteit

➤ HARD KADER

- Uitvoering is een primordiale taak van **de lidstaten**:
 - Omzetting (*in wetgeving, aanduiding bevoegde overheden, ...*)
 - Toepassing (*beoordelingen, vergunningen, ...*)
 - Uitvoeringsacties (*plannen, investeringen, ...*)
 - Monitoring en rapportering
- **In regelgeving**: **handhavingsbepalingen** door Lidstaten bij overtredingen
 - Opname sanctie- en strafbepalingen (“evenredig, afschrikkend en effectief”)
 - Richtlijn 2008/99/EG strafrecht (strafbaarstellingen invoeren voor horizontale ernstige misdrijven, maar geen strafmaten en procedures voorgeschreven)
 - Aanbeveling (2001) minimum-criteria inspecties (organisatie, methoden, bevoegdheden, .)
 - In sommige wetgevingshandelingen eisen aan inspecties (Richtlijnen industriële emissies, Seveso, Verordening F-gassen, ...).

BETERE IMPLEMENTATIE

HARD KADER (2)

- In regelgeving: bepalingen rond *toegang tot de nationale rechter* (“A2J”)
 - Uitvoering (UNECE) Verdrag van Aarhus
 - Wettelijkheid van (niet) handelen aanvechten bij onafhankelijke rechter
 - Toegang tot procedure moet effectief zijn (niet te duur en te moeilijk) en mag vereisen dat er schending van “belang” of “recht” is
 - Milieu-NGO’s moeten alle schendingen kunnen aanvoeren
 - Rechter onderzoekt correctheid (factueel) en naleving van vereisten in wetgeving (in verband met toegang tot informatie, inspraak en voorziene beschermingsniveau = aantasting van gezondheid en natuurlijk milieu);
 - Rechter moet handelingen kunnen doen staken of actie opleggen
 - Weinig richtlijnen en verordeningen met expliciete A2J (MER, Seveso, Industriële emissies,)
 - Nationale rechters moeten procesrecht conform Aarhus interpreteren
 - Rechtspraak Hof van Justitie pro burgervorderingen diept zich uit (actieplannen lucht, bescherming bruine beer en straks ook waterkwaliteit ...?)

BETERE IMPLEMENTATIE

HARD KADER (3)

▪ Inbreukprocedures

➤ WAT?

- Op grond van verdrag via directe procedure van Commissie tegen Lidstaat
- Wegens niet of verkeerd omzetten/toepassen/uitvoeren
- Schending van verdrag en secundair recht

➤ HOE?

- Commissie heeft **exclusieve bevoegdheid** en ruime appreciatiebevoegdheid: bepaalt opportuniteit en timing
- Administratieve procedure: preonderzoek -> ingebrekestelling -> met reden omkleed advies
- Verwijzing naar het Hof: 1^e arrest veroordeling geen directe gevolgen
- Uitvoering van arrest onmiddellijk starten en schending volledig regulariseren
- Na administratieve procedure (ingebrekestelling) tweede verwijzing
- Vordering boete en dwangsom: Hof spreekt zich uit opportuniteit en hoogte.

➤ WAARVOOR? (prioriteiten Commissie):

- Niet-kennisgeving en onjuiste omzetting
- Niet-uitvoering arresten
- Schade financieel belangen EU
- Capaciteit om EU-wetgeving te handhaven
- Systemisch verzuim om correct toe te passen

BETERE IMPLEMENTATIE

FACILITERING DOOR COMMISSIE

- **Eerste omzetting en uitvoering:** meetings met experten Lidstaten over implementatietrajecten
- **IMPEL** (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law)
 - Samenwerking van beleids- handhavingsoverheden van Lidstaten (en 3e landen)
 - Uitwisseling van informatie en ervaringen
 - Bevordering van samenwerking door verhoging van capaciteit training personeel
 - Bevordering van goede praktijken door handleidingen en instrumenten
 - Organiseren van gezamenlijke acties zoals inspecties (bvb. afval)
 - Voorzien van advies en terugkoppeling over bestaande en nieuwe regelgeving
- **RECHTERS:** samenwerking DG Milieu met European Union Forum of Judges for the Environment: vorming van rechters

BETERE IMPLEMENTATIE

▪ EIR

➤ SITUERING

- Nieuwe monitoringstool DG ENVI sinds 2016 naar analogie met andere sectoren (Interne Markt, ...)
- Spruit voort uit *7e MAP* en sluit aan bij agenda *Better Regulation*
 - ✓ implementatie acquis verbeteren
 - ✓ Meer inzet van niet-legislatieve instrumenten
 - ✓ Kan leiden tot beleidscoherentie

➤ OPZET

- Blootleggen van “implementation gaps” en bespreking **grondoorzaken** (capaciteit, administratieve cultuur, politieke coördinatie....)
- Detecteren van **horizontale kwesties** in verschillende Lidstaten en sectoren
- Opportuniteit voor een gestructureerde **dialogoog** met lidstaten over verwezenlijkingen en uitdagingen eventueel met stakeholders
- **Stimuleren en begeleiden** van Lidstaten door uitwisseling van kennis en praktijken en ondersteuning (peer-to-peer tool)
- Aanvullend “**soft law**” tool Commissie in de rol van “bewaker” van Verdrag:
 - Toepassing en uitvoering van bestaand EU-verplichtingen beter vroegtijdig en effectief aanpakken i.p.v. kostelijke vervolging
 - Prioriteiten inbreukprocedures blijven behouden

BETERE IMPLEMENTATIE

▪ EIR (2)

➤ *Inhoud landenrapporten*

= Lidstaatspecifieke analyse van thema's en omkadering (versie 2019):

1. Circulaire, hulpbronnenefficiënte en koolstofarme **economie**
2. Bescherming ***natuurlijk kapitaal***
3. Bescherming ***gezond leven (lucht, geluid, water, chemische stoffen,)***
4. Fiscaliteit, ***financiering***, aanbestedingen, investeringen
5. Versterken bestuur ("***governance***")
 - ✓ Transparantie
 - ✓ Inspraak
 - ✓ Naleving en verantwoording
 - ✓ Rechtstaat
 - ✓ Effectiviteit en efficiëntie

➤ *Findings:*

- Synthetisering van staat van uitvoering van belangrijke doelstellingen en verplichtingen in totaal kader
- Op basis van bestaande rapporteringen of eigen onderzoek van de Commissie (of uitgevoerd in haar opdracht)
- Excellente punten en voorstel van verbeteracties

BETERE IMPLEMENTATIE

▪ EIR (3)

➤ *2-jarige cyclus*

- Om de twee jaar rapporten door Commissie (2017-2019-2021-...)
- Gevolgd door landelijke dialogen (overkoepelend of thematisch)
- Commissie debrieft Raad en EP over horizontale bevindingen
- Stimuleren van overheden over aanbod en opname van kennisoverdracht en training via P2P (naargelang excellentie of uitdaging)

➤ *Gemeenschappelijke onderliggende oorzaken*: eerste bevindingen (Mededeling 2017)

- Ondoeltreffende coördinatie tussen lokale, regionale en nationale overheden
- Gebrek aan administratieve capaciteit en ontoereikende financiering
- Gebrek aan kennis en gegevens
- Gebrek aan integratie en beleidssamenhang (bvb. lucht en mobiliteit)

➤ Opbouw **2019**

- Nieuwe thema's: klimaat, industriële emissies en chemische stoffen
- Governance Assessment: onderzoekopdracht met o.a. praktische test over informatiebeheer, inspraakmogelijkheden MER, ...
- Maart 2019: rapporteren verschijnen

➤ **INFO:** http://ec.europa.eu/environment/eir/index_en.htm

BETERE IMPLEMENTATIE

ENVIRONMENTAL COMPLIANCE ASSURANCE ACTION PLAN

- **SITUERING en AANLEIDING:** Mededeling 2018

- Drie dimensies van compliance:

- EIR: zwakke compliance mechanismen als oorzaak slechte implementatie
- Vraag naar een platform op hoog niveau voor uitwisseling van informatie
- Ruimte voor samenwerking tussen experts
- Belang van opleiding en kennisuitwisseling
- Noodzaak van EU-handreikingen
- Concrete uitdagingen: milieucriminaliteit, klachtenbehandeling, landelijke gebieden
- Belang van nieuwe technologieën

- **INFO:** http://ec.europa.eu/environment/legal/compliance_en.htm

BETERE IMPLEMENTATIE

ENVIRONMENTAL COMPLIANCE ASSURANCE ACTION PLAN (2)

➤ 9 acties:

1. Verbeteren van het inzetten van deskundigheid (P2P) *
2. Vorming inspecteurs **
3. Delen van goede praktijken (webportaal)
4. Handreiking bestrijding van milieucriminaliteit (afval en in het wild levende dieren) ***
5. Handreiking naleving in landelijke gebieden (bodem, water, natuur) ***
6. Richtsnoeren voor inspecties van afvalvoorzieningen van winningsindustrieën ***
7. Documentatie over goede praktijken voor de behandeling van klachten ***
8. Ontwikkeling capaciteit en het gebruik van geospatiale inlichtingen
9. Beoordeling van stelsels van waarborg van naleving als onderdeel van governance

* Lidstaten

** Invulling door IMPEL (?)

*** Werkgroep Commissie en nationale experts

➤ Forum van experts op hoog niveau opgericht (o.l.v. Commissie)

➤ Resultaten einde 2018-2019 (?)

Dank voor
uw
aandacht.

Zijn er nog
vragen?

Rik De Baere ism. Marnik Decock

0476887129 rik.debaere@vlaanderen.be

DEPARTEMENT
OMGEVING

Vlaanderen
is omgeving

